त
लॉर्ड
देवाण-
मार्ग
खतीस
कळक-
गतात,
कांग्रे-
वीकार
यांच्या
ण्याचा
निर-
वाटत
रकें मी
डजोड
तरी
ण्याची
कांग्रेस
राज-

करावयाचें व आपल्या धोरणाच्या परिणामाची जबाबदारी स्वीकारावयास तयार आहोंत असें गव्हर्नरांना सांगावयाचें, हा होय. हा सल्ला मान्य करावयाचा किंवा नाहीं हें ठरविण्याची जबाबदारी गव्हर्नरांवर पडली असती. जोंपर्यंत आपल्या धोरणाच्या परिणामाची जबाबदारी स्वीकारण्यास मंत्रिमंडळ तयार राहील तोंपर्यंत त्यांचा सल्ला धुडकावून लावणें गव्हर्नराला कठिण जाईल. कारण दिवाणांचा सल्ला मान्य करण्यापेक्षां झिडकारण्यानेंच शांततेला व सुरक्षिततेला अधिक धोका येईल. मी सांगितल्याप्रमाणें अधिकारग्रहण करावयाचें नसेल तर पुनः कायदेभंग सुरू करण्याशिवाय कांग्रेसला गत्यंतर नाहीं. पण त्या मार्गामुळें पुन्हा दडपशाही व गोंधळ माजेल. हिंदुस्थानांतही जबाबदार राज्यपद्धतीनें, क्रांतिकारक मार्गापेक्षां, सनदशीर मार्गानेंच पूर्ण राष्ट्रीय सरकारचें कांग्रेसचें ध्येय साध्य करणें शक्य आहे असा मला भरंवसा वाटतो."

श्री. निमकर यांचें व्याख्यान

चालविलेलें राज्य तेंच खरें स्वराज्य होय. ज्यामुळें देशांतील असंख्य श्रमजीवि लोकांचीं दुःखें निवारण होतील, शेतकऱ्यांचा कर्जबाजारीपणा जाईल, मध्यम वर्गांतील बेकारी नष्ट होईल, कामकरी वर्गाची होणारी पिळणूक थांबेल असें स्वराज्य आह्माला पाहिजे. नोकरशाहीचें राज्य जाऊन त्या ठिकाणीं भांडवलशाहीचें राज्य झालें तरी तेंहि आह्मांला नको. कारण त्यामुळें कामगार वर्गाची होणारी पिळणूक थोडीच थांबणार आहे. तेव्हां कामकरी व शेतकरी वर्गांनीं चालविलेलें राज्य हीच खरी स्वराज्याची व्याख्या होईल.

बंगालमध्यें चालू असलेल्या गिरणी कामगारांच्या संपाबद्दल बोलतांना श्री. निमकर पुढें ह्मणाले कीं, आपल्या ताग पुरविणारीं जीं दोन केंद्रें आहेत त्यापैकीं बंगाल हें एक आहे. कलकत्ता व आसपासच्या भागांत आज एकंदर तागाच्या ९६ गिरण्या असून त्यांमध्यें ३ लक्ष कामगार खपत आहेत. आज या गिरण्यांच्या मालकांना या गिरण्यांपासून दामदुप्पट फायदा होतो तरीपण त्यामुळें त्या गिरण्यामध्यें खपणाऱ्या

गांधी व्हाइसरॉय मुलाखत ?

मद्रास ता. ६—मद्रास मेलवरून असें समजतें कीं, मोठमोठे कॉंग्रेसेतर पुढारी सध्यांचें वातावरण निवळण्यासाठीं म० गांधींना चर्चेसाठीं बोलवावें असा विनंतिअर्ज व्हाइसरॉयांना करणार आहेत. त्याचप्रमाणें म. गांधींकडेही एक पत्र पाठविण्यांत येऊन व्हाइसरॉयांच्या आमंत्रणाचा स्वीकार करून तडजोड करण्याविषयीं विनंति करण्यांत येणार आहे. लिबरल, जस्टिस पार्टीचे व प्रोग्रेसिव्ह मुस्लिम पार्टीचे कांहीं सभासद सदर्हु अर्जावर सह्या करणार आहेत. या योजनेला निश्चित स्वरूप दिल्लीहून ठळक पुढारी मद्रासला परत आल्यानंतर देण्यांत येईल.

मुंबईचे नवे मेयर

नवीन वर्षासाठीं डॉ. इ. मोजेस यांना मुंबईचे मेयर निवडण्यांत आले आहे ते बेना इस्त्रायेल जातीचे असून डॉक्टर आहेत.

*
* *

बादशहाविरुद्ध कट

"Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai."

त्वा स्मरण पूर्वकं तिथ्यादि संकीर्त्य मम इह जन्मनि जन्मांतरे वा बाल्यकौव
न वार्द्धकेषु कृत पातक उपपातक सकल पातक निवृत्त्यर्थं कुलकोटिसमु
द्धर्तुं ब्रह्मसायुज्य कामोऽहं अभ्यस्थोपनयनं करिष्ये॥ तदंगं गणपति पूजनपू
र्वकं स्वस्ति पुण्याहवाचनं मातृका पूजनं नांदीश्राद्धं आचार्यवरणं च क
रिष्ये॥ इति संकल्प्य॥ विधिवद्देवतानि कृत्वा॥ अथाचार्यः शुचिः पवि
त्रपाणिः आचम्य प्राणानायम्य देशकालौ संकीर्त्य अस्मिन्नभ्यस्थोपन
यने यजमान वृतोऽहं आचार्यकर्म करिष्ये॥ यदत्र संस्थितं भूतं स्थानमा
श्रित्य सर्वदा॥ स्थानं त्यक्त्वा तु तत्सर्वं यत्रस्थं तत्र गच्छतु इति अभ्यस्थं परि
तः गौरसर्षपान् विकिरेत्॥ अपसर्पंतु ये भूता० अपक्रामंतु भूतानीति मं
त्राभ्यां भूतान्युत्सृज्य॥ ततः शुचीवो हव्येति पंचगव्येन प्रोक्षयेत्॥ ततः पू
र्वकृत स्थंडिलमग्निम दिग्भागे उपविश्य स्थंडिलोपलेपनोल्लेखनाग्नि
प्रतिष्ठापनांतं कृत्वा अन्वाधानं कुर्यात्॥ तद्यथा॥ समिद्द्वयमादाय देवा

॥२॥

कालोस्सत्वा क्रियमाणे अभ्युत्योपनयन होमे देवतापरिग्रहार्थं अन्वाधा
नं करिष्ये॥ अस्मिन्नन्वाहितेग्नौ जातवेदसमग्निमिध्मेन प्रजापतिं प्रजा
पतिं चाघारदेवते आज्येन इत्यंतउक्ता॥ अत्र प्रधानं॥ अग्निं वायुं सूर्यं प्र
जापतिं च एताः प्रधानदेवताः प्रतिद्रव्यावृत्ती अग्ने तयोः आज्येन॥ पुनर
त्र प्रधानं॥ त्रिरग्निं पवमानं॥ द्विरोषधीः त्रिरश्वत्थस द्वृदुनस्पतीं॥
त्रिसोपर्णेस्वर्गं॥ एताः द्वादशदेवताः द्विरावृत्या यथाक्रमं पूर्णाग्रास
मिश्ररुद्रव्येण शेषेण स्विष्टकृतमित्यादि सद्यो यक्ष्ये॥ इत्यंतउक्ता स
मिद्धयप्रक्षेपणाद्याज्यसंस्कारांतं कृत्वा पूर्ववत्नूतन कार्पाससूत्रेण अभ्यस्यं
वेष्टयेत्॥ हरिद्राकुंकुमचंदनैः अनुलिप्य॥ ततः कोपीनं दद्यात्॥ युवंव
स्त्राणीत्योतथ्यो दीर्घतमा मित्रावरुणौ त्रिष्टुप्॥ वासोदाने विनियोगः॥
ॐ युवं वस्त्राणि० मित्रस्य चक्षुरित्यस्य वामदेवो जिनं त्रिष्टुप् अजि
नदाने० ॐ मित्रस्य चक्षुर्वरुणं बलीयस्तेजो यशस्वं स्थविरं समिद्धं॥ अ
नाहनस्यं वसनं जरिष्णु परीदं वाज्यजिनं दधेहं॥ यज्ञोपवीतमित्यस्य ॥२॥

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

(2A)

परब्रह्मपरमात्मा त्रिष्टुप्॥ यज्ञोपवीतदाने वि०॥ ॐ यज्ञोपवीतं परमं पवित्रं० अ
द्भिः प्रोक्ष्य दद्यात्॥ पुनरग्नेरंतिके गत्वा बर्हिरास्तरणादि आघारांतं कृत्वा
प्रधानहोमं कुर्यात्॥ व्यस्तसमस्तव्याहृतीनां विश्वामित्रजमदग्निभरद्वाज
भृगवः ऋषयः॥ अग्निर्वायुसूर्यप्रजापतयो देवताः॥ गायत्र्युष्णिगनुष्टुप्
बृहत्यश्छंदांसि॥ प्रत्यावृत्तो आ[illegible]योः आज्यहोमे वि० ॐ भूः स्वाहा॥
अग्नय इदं० ॐ भुवः स्वाहा वायव इदं० ॐ स्वः स्वाहा सूर्यायेदं० ॐ भूर्भु
वः स्वः स्वाहा प्रजापतय इदं० अग्न आयूंषीति तिसृणां शितं वैखानस
ऋषयः अग्निः पवमानो देवता गायत्री छंदः॥ अभ्यच्छोपनयनप्रधान
पालाशसमिद्धोमविनियोगः॥ चरुहोमे तु गृह्यसिद्धान्नचरुहोमे०॥
ॐ अग्न आयूंषि पवस आसुवोर्जमिषं च नः॥ आरे बाधस्व दुच्छुनां स्वा
हा अग्नये पवमानायेदं०॥ ॐ अग्निर्ऋषिः पवमानः पांचजन्यः पुरोहि
तः॥ तमीमहे महागयं स्वा० ॐ अग्ने पवस्व स्वपा अस्मे वर्चः सुवीर्यं॥

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

॥३॥ दधद्रयिं मयि पोषं स्वा० ॥ या ओषधीर्याः फलिनीरिति द्वयोरथर्वणो भिषगोष
धीस्तुतिरनुष्टुप् ॥ अश्वछो० विनियोगः ॥ या ओषधीः पूर्वा जाता देवेभ्यस्त्रि
युगं पुरा ॥ मनै नु बभ्रूणामहं शतं धामानि सप्त च स्वा० ओषधीभ्य इदं०
ॐ याः फलिनीर्या अफला अपुष्पा याश्च पुष्पिणीः ॥ बृहस्पतिप्रसूता
स्ता नो मुंचंत्वंहसः स्वा० ओषधीभ्य इदं० अश्वत्थे वइत्यस्य अथर्वणो भि
षगोषधीरस्तुतिरनुष्टुप् ॥ अश्व० विनियोगः ॥ ॐ अश्वत्थे वो निषदनं प
र्णे वो वसतिष्कृता ॥ गोभाज इत्किलासथ यत्सनवथ पूरुषं स्वा० ओषधी
भ्य० ॐ यत्रौषधीः समग्मत राजानः समिताविव ॥ विप्रः स उच्यते भिष
ग्रक्षोहामीवचातनः स्वा० ओ० ॐ अश्वावतीं सोमावतीमूर्जयंतीमुदो
जसं ॥ आवित्सि सर्वा ओषधीरस्मा अरिष्टतातये स्वा० ओ० ॐ वनस्प
ते शतवल्शो विरोह सहस्रवल्शा विवयं रुहेम ॥ यं त्वामयं स्वधितिस्तेज
मानः प्रणिनाय महते सौभगाय स्वा० वनस्पतय इदं० ॐ द्रासुपपासि

युजासखायासमानंवृक्षंपरिषस्वजाते॥ तयोरन्यः पिप्पलंस्वाद्वत्यनश्नन
न्नन्योऽअभिचाकशीति स्वा० सुपर्णात्मनेस्वगायेदं०॥ ॐ यत्रासुपर्णाअ
मृतस्यभागमनिमिषंविदथाभिस्वरंति॥ इनोविश्वस्यभुवनस्यगोपाः
(3A) समाधीरःपाकमत्राविवेशस्वा०॥ सुपर्णात्मनेस्वगायेदं०॥ ॐ यस्मिन्वृ
क्षेमध्वदःसुपर्णानिविशंतेसुवतेचाधिविश्वे॥ तस्येदाहुःपिप्पलंस्वा
सद्यः द्वग्रेतन्नोनशद्यःपितरंनवेदस्वा० सुप० ॐ भूःस्वाहा अग्नयइदं इतिपूर्ववत्।
षुनर्द्वादशाभिर्मंत्रैरवदानधर्मेण चरुंजुहुयात्॥ तत्राप्याद्यंतयोर्व्याहृ
तिहोमः॥ अथाचार्यः अश्वत्थ[illegible]पश्चिमदिग्भागे उपविश्यवस्त्रगंधपु
ष्पाक्षतैर्माल्यैरश्वत्थंसमंत्रैःपूजयेत्॥ ततोश्वत्थंवस्त्रेणाच्छाद्यदक्षि
णहस्तेनअश्वत्थंसंस्पृशन्सव्याहृतिकांगायत्रींत्रिर्जपेत्॥ ततोदेव
स्यत्वेतिमंत्रेणअश्वत्थंनिरीक्ष्य॥ इयंदुरुक्तादितिद्वयोर्वामदेवोमेखला
त्रिष्टुप्॥ मेखलाबंधनेविनि०॥ ॐ इयंदुरुक्तात्परिबाधमानाशर्मवरू

स्वे० उपन
११४
थं पुनतीन ऽआगात्॥ प्राणापानाभ्यां बलमाभरंती प्रिया देवानां सुभगा मेख
लेयं॥ ऋतस्य गोप्त्री तपसः परस्पी घ्नती रक्षः सहमाना ऽअरातीः॥ सामंत
मनुपरेहि भद्रया भद्रया भर्तारस्ते मेखले मारिषाम॥ मेखलां त्रिरावृत्य
(५) बध्नीयात्॥ स्वस्ति न इंद्रस्य स्वस्त्यात्रेयो विश्वे देवास्त्रिष्टुप्॥ दंडदाने वि०
ॐ स्वस्ति नो मिमीतामश्विना भगः स्वस्ति देव्यदितिरनर्वणः॥ स्वस्ति पू
षा ऽअसुरो दधातु नः स्वस्ति द्यावापृथिवी सुचेतुना॥ बृहस्पते प्रथमं०
ते वदन्निति सूक्ताभ्यां व्याहृतिभिश्च अश्वत्थस्य द्वितीयो तेनामो ह्यका सुव
र्णभ्राला कां पुरतस्थापितो दंडं वदेत्॥ ततः स्विष्टकृतादि होमं समाप्य प्रा
धाक्षनसुवर्णपुष्पधूपदीपनैवेद्यफलतांबूलदक्षिणाभिश्च अश्वत्थ
पूजयेत्॥ ततः प्रादक्षिणा नमस्कारान् यथाशक्ति कुर्यात्॥ ततः आचा
र्याय सवत्सां गां सोपस्करां पयस्विनीं दद्यात्॥ पूजोपकरणसामग्रीं
सर्वां आचार्याय निवेदयेत्॥ ब्रह्मणे अनडुहं॥ सादस्याय अन्येभ्यो
११४

Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai. Joint project of

A)

ब्राह्मणेभ्यश्चयथाशक्तिदक्षिणां दद्यात्॥ कृतस्याश्वत्थोपनय-
नस्य सांगतासिध्यर्थं यथाशक्ति ब्राह्मणान् भोजयेत्॥ ततोश्वत्थं
प्रार्थयेत्॥ ब्रह्मरूपनमस्तुभ्यं विष्णुरूपाय तेनमः॥ नस्ते शिवरू- म
पायवृक्षराजायतेनमः॥१॥ मूलतो ब्रह्मरूपाय मध्यतो विष्णुरू-
पिणे॥ अग्रतः शिवरूपाय वृक्षराजाय तेनमः॥२॥ इहजन्मनि ज-
न्मांते यत्कृतं दुष्कृतं मया॥ तत्सर्वं नाशमायाति अश्वत्थस्योपन-
यनात्॥३॥ पुत्रान्देहि पशून्देहि यशआयुष्यमेवच॥ इति संप्रार्थ्य
वृक्षेशं प्रणमच्च पुनः पुनः॥४॥ एवंयः कुरुते सम्यगश्वत्थस्योप-
नायनं॥ कुलकोटिसमुद्धृत्य ब्रह्मसायुज्यमाप्नुयात्॥५॥ विप्राशिषो
गृहीत्वा गृहं व्रजेत्॥ सुहृद्युक्तो भुंजीत॥ इति शौनकोक्ते अश्वत्थो-
पनयनप्रयोगः समाप्तः॥ ६९॥ ६९॥ ६९॥ ६९॥ ६९

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

॥५॥

(5)

॥ इति अश्वत्थोपनयनं ॥

" Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai."

॥५॥

मूळ प्रत पाहण्यासाठी संपर्क

इतिहासाचार्य वि.का. राजवाडे संशोधन मंडळ, धुळे
राजवाडे पथ, गल्ली नं. १, धुळे-४२४००१ (महाराष्ट्र)
दूरध्वनी क्रमांक (०२५६२) २३३८४८
Email ID : rajwademandaldhule@gmail.com